

Vreedzame school Groningen

Dorien Petri
Annelies Kassenberg
December 2013

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Vergelijking scholen A, B, C, D en E	4
3. Conclusie.....	7

1. Inleiding

De Vreedzame school is een compleet programma voor basisscholen voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen, en waarin kinderen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Het is een lessenserie die twee jaar duurt. In het eerste jaar wordt de lessenserie ingevoerd en in het tweede jaar de leerlingmediatie. In de teamtrainingen staat het bijbehorende leerkrachtgedrag centraal.

Het doel van de Vreedzame school is om kinderen op te voeden tot verantwoordelijke en actieve leden van de gemeenschap. De Vreedzame school streeft er naar om kinderen te leren op een positieve en zorgzame manier met elkaar om te gaan, op een democratische manier met elkaar beslissingen te nemen, constructief conflicten op te lossen, verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en voor de gemeenschap en open te staan voor verschillen tussen mensen. Daarnaast streeft de Vreedzame school naar een positief sociaal en moreel klimaat waarin kinderen zich veilig voelen, kinderen zich gehoord en gezien voelen, iedereen op een positieve manier met elkaar omgaat, leerkrachten en leerlingen prettig werken, minder sprake is van handelingsverlegenheid bij leerkrachten en waarin de eigen kracht van kinderen benut wordt.

De resultaten van een wetenschappelijk evaluatieonderzoek laten zien dat leerkrachten en directies van deelnemende scholen een significant verschil waarnemen in het schoolklimaat en het gedrag van leerlingen voor en na de invoering van de Vreedzame school. Er zijn minder conflicten, leerlingen gedragen zich rustiger en verantwoordelijker, gaan respectvoller met elkaar om, houden zich beter aan de afspraken, verwoorden zaken beter en laten zich beter aanspreken door leerkrachten van jongere groepen. Voor de leerkrachten is er een beter klimaat om les te kunnen geven. (www.devreedzameschool.net)

Vijf verschillende basisscholen in Groningen (in de conclusie aangeduid als school A t/m school E) werken met het programma 'De Vreedzame school'. De vijf scholen komen uit Lewenborg, Paddepoel en Oosterparkwijk. De vijf scholen zijn op verschillende momenten gestart met het programma. Zie tabel 1 voor een overzicht.

Tabel 1. Overzicht scholen en startdatum

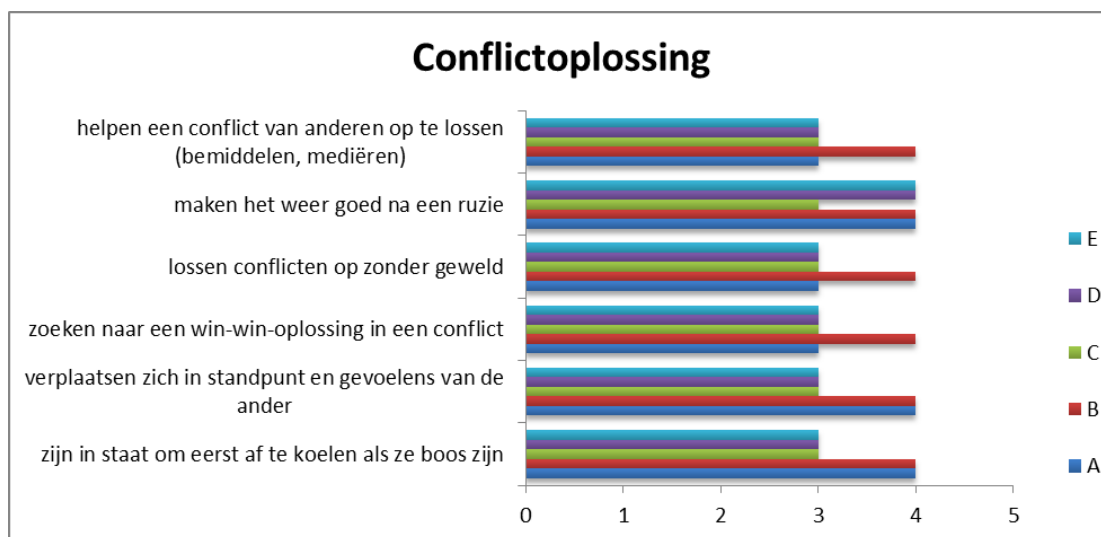
School	Start datum vreedzame school
A	1-8-2011
B	1-8-2001
C	1-8-2003
D	1-8-2013
E	1-8-2013

In de herfst van 2013 hebben verschillende professionals (directeuren, intern begeleiders, orthopedagogen, brugfunctionarissen, sociaal emotioneel coördinatoren en leerkrachten) de vragenlijst ingevuld. De vragen gaan over het sociale gedrag van de leerlingen van hun school. De thema's zijn conflictoplossing, verantwoordelijkheid voor de gemeenschap, gezamenlijke besluitvorming en open staan voor verschillen en worden hieronder beschreven. Voor de complete vragenlijst zie bijlage.

2. Vergelijking scholen A, B, C, D en E

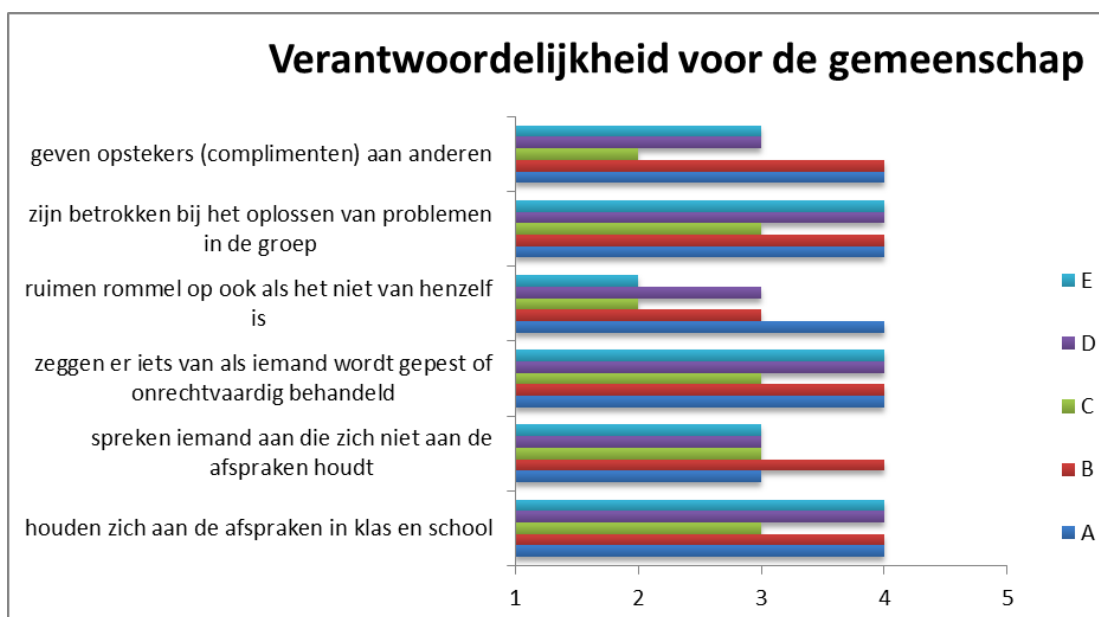
De vijf verschillende scholen zijn met elkaar vergeleken op de verschillende thema's. Voor deze vergelijking is gebruik gemaakt van de gemiddelde scores van de respondenten.

De letters A t/m E staan voor de vijf scholen en de cijfers 1 t/m 5 staan voor de antwoordopties, waarbij 1 staat voor helemaal niet mee eens, 2 voor niet mee eens, 3 voor neutraal, 4 voor mee eens en 5 voor helemaal mee eens.

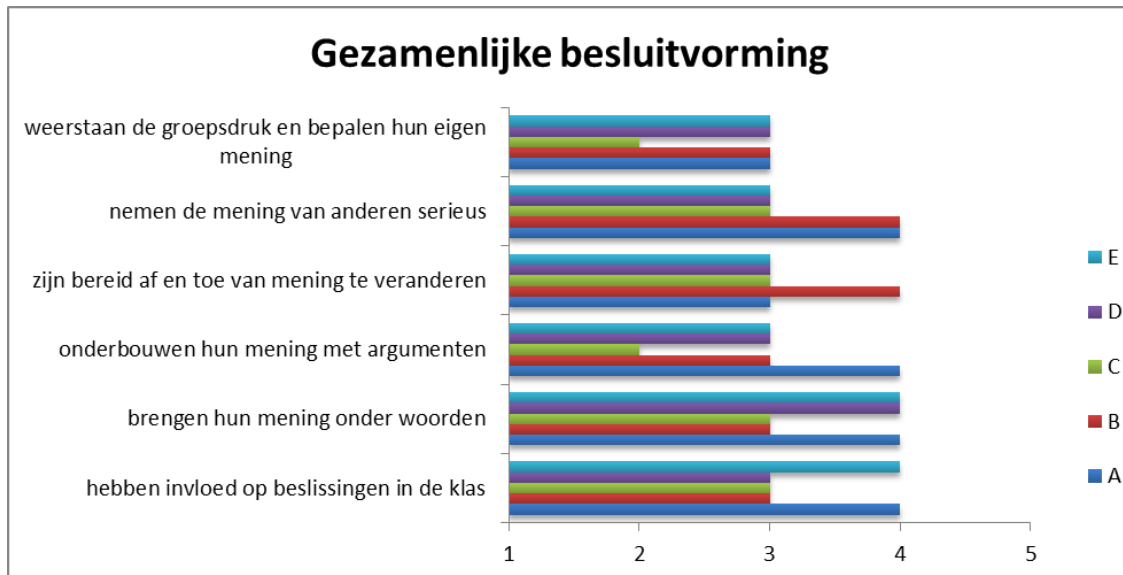
Grafiek 7.1 De gemiddelde scores van de vijf scholen op het thema conflictoplossing.

Op alle scholen vinden de leerkrachten dat de leerlingen redelijk goed in staat zijn om conflicten op te lossen. De scholen scoren wel verschillend op de stelling, zo zijn op school B alle leerkrachten het eens met de stellingen, waar school C neutraal reageert op alle stellingen. Kijkend naar alle scholen zijn de leerlingen goed in het weer goed maken na een ruzie.

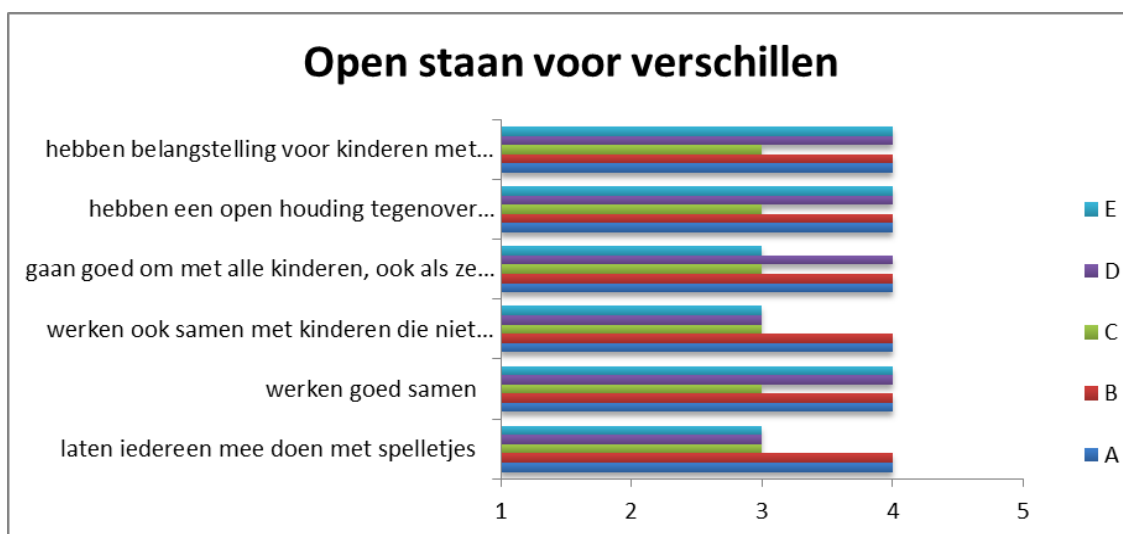
Grafiek 7.2 De gemiddelde scores van de vijf scholen op het thema verantwoordelijkheid voor de gemeenschap.

De scholen laten bij het thema verantwoordelijkheid voor de gemeenschap verschillen zien. Op school C zijn de leerkrachten van mening dat hun leerlingen hier niet heel goed toe in staat zijn, terwijl op school A de leerkrachten van mening zijn dat hun leerlingen hier goed toe in staat zijn, door het met bijna alle stellingen eens te zijn. De leerlingen zijn goed in staat om er iets van te zeggen als iemand wordt gepest, zijn betrokken bij het oplossen van problemen in de groep en houden zich aan afspraken in de klas. Het opruimen van hun eigen rommel of dat van een ander kunnen de leerlingen van alle vijf de scholen niet erg goed.

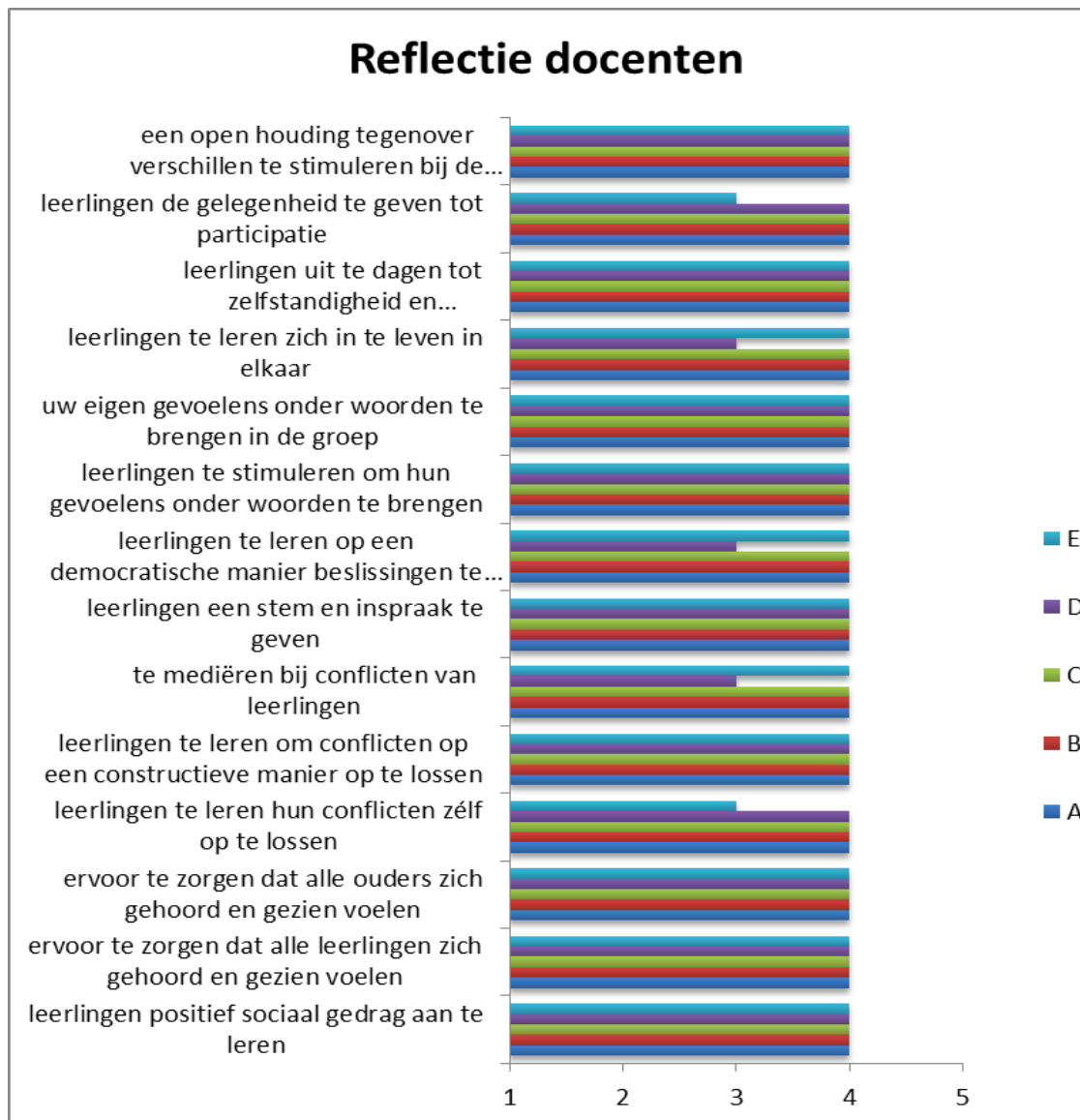
Grafiek 7.3 De gemiddelde scores van de vijf scholen op het thema gezamenlijke besluitvorming

Op veel stellingen reageren de leerkrachten van de vijf scholen met neutraal. Hoewel school C het met meerdere stellingen niet eens is en school A juist wel eens is met meerdere stellingen. De leerlingen van alle vijf de scholen zijn goed in staat om hun mening onder woorden te brengen. Echter zijn de leerlingen minder goed in staat om de groepsdruk te weerstaan en hun eigen mening te bepalen.

Grafiek 7.4 De gemiddelde scores van de vijf scholen op het thema open staan voor verschillen

De scholen zijn redelijk positief over hun leerlingen als het gaat om open staan voor verschillen. Zo scoort school C gemiddeld op alle stellingen neutraal, maar school A en B scoren gemiddeld op alle stellingen mee eens. De leerlingen van alle vijf de scholen hebben belangstelling voor kinderen met andere opvattingen, hebben een open houding en werken goed samen. De leerlingen laten daarentegen niet altijd iedereen mee doen met spelletjes en werken niet altijd samen met kinderen die niet tot hun vriendenkring behoren.

Grafiek 7.5 De gemiddelde scores van de vijf scholen op het thema reflectie docent.

Wat opvalt is dat alle vijf de scholen tenminste een voldoende scoren op de competenties. Alle leerkrachten zijn van mening voldoende tot (heel) veel bezig te zijn met het aanleren van positief sociaal gedrag bij hun leerlingen. School D en E zijn de enige scholen die zichzelf op bepaalde stellingen gemiddeld een voldoende geven, terwijl de overige scholen gemiddeld vinden dat ze heel veel bezig zijn met dit gedrag aan leren. Leerkrachten vinden dat zij een open houding bij hun leerlingen stimuleren, ervoor zorgen dat alle leerlingen zich gehoord en gezien voelen en leren ze leerlingen om conflicten op een constructieve manier op te lossen.

3. Conclusie

Uit de enquêteresultaten zijn een aantal conclusies te trekken ten aanzien van het schoolklimaat op de vijf Groningse 'vreedzame' scholen. De leerkrachten van school A en school B beoordelen het schoolklimaat op alle indicatoren heel positief.

Verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap en omgaan met verschillen wordt door de leerkrachten op deze scholen allebei zeer hoog beoordeeld. Op school B gaan leerlingen daarnaast ook heel goed met conflicten om, terwijl op school A de gezamenlijke besluitvorming erg goed gaat.

Op school C wordt het schoolklimaat op alle indicatoren lager beoordeeld dan op de overige vier scholen. Op onderdelen van de indicatoren *verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap* en *gezamenlijke besluitvorming* worden sommige onderdelen als onvoldoende beoordeeld. Bij beide indicatoren valt op dat een bijdrage leveren aan de gemeenschap ten behoeve van jezelf of je eigen mening verkondigen vaak wel goed gaat, maar dat iets doen voor een andere (rommel opruimen, compliment geven) of (goed onderbouwd) weerstand bieden aan groepsdruk voor leerlingen veel moeilijker is. Dat patroon is ook op de andere scholen zichtbaar.

De leerkrachten van de scholen D en E geven regelmatig neutraal aan bij het beoordelen van het schoolklimaat. Deze scholen zitten tussen de andere scholen in wat betreft schoolklimaat.

De verschillen in schoolklimaat lijken niet verklaard te kunnen worden door het aantal jaren dat een school werkt volgens het programma 'vreedzame school'. Zowel school B als school C zijn al (meer dan) tien jaar een vreedzame school. De scholen D en E zijn zeer recent gestart met het programma. Die korte ervaring lijkt wel enigszins bepalend voor de beoordeling die leerkrachten hebben gegeven van hun eigen kennis en vaardigheden op domeinen die van belang zijn in een vreedzame school. De leerkrachten op school D en E zijn op enkele punten kritischer en beoordelen zichzelf met 'voldoende' ten aanzien van hun kennis en vaardigheden, terwijl de leerkrachten van de overige scholen uitsluitend aangeven 'vrij veel' te beschikken over de juiste competenties.